

[144. 2.]

VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs over het bovengenoemd voorstel van wet.

Het onderzoek in de afdeelingen der Kamer van het voorstel der Commissie voor de Stenographie uit de Tweede Kamer om met wijziging van art. 47 van het Reglement van Orde tijdelijk, als proefneming voor veertien dagen of ééne maand, een spreekgestoelte in de vergaderzaal op te rigten, heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

§ 1. Eenige leden eener afdeeling verklaarden door dit voorstel eenigermate te zijn verrast. In het Voorloopig Verslag, uitgebragt onder dagteekening van 3 Mei 1875, over de herziening voor het Reglement op de Stenographie (zitting 1874 — 1875 — 50, n°. 1) wordt het vóór en tegen eener tribune uitvoerig besproken. In hare 11 Junij 1875 gedagteekende Memorie van Antwoord (n°. 3 derzelfde stukken) achtte de Commissie voor de Stenographie het echter onnoodig over die zaak in nadere beschouwingen te treden. En thans, weinige maanden later, dient de Commissie voor de Stenographie uit de Tweede Kamer een voorstel in tot het tijdelijk oprigten van een spreekgestoelte, terwijl zij ook bij deze gelegenheid niet toont gelet te hebben op de beschouwingen, die in het aangehaalde Verslag voorkomen. In de plaats van dit partiele voorstel hadden deze leden veeleer verwacht, dat er door de Commissie eenige aandrang zou zijn gebezigd om de geheele herziening, die thans reeds sedert 22 Junij 1874 ahangig is, door de Kamer ter hand te doen nemen.

§ 2. Over de zaak zelve liepen ook ditmaal de gevoelens wijd uiteen.

De meeste der in de afdeelingen tegenwoordige leden verklaarden zich tegen eene tribune en evenzeer tegen eene proefneming van hetgeen zij niet wenschelijk achtten.

Zij vreesden, dat die leden, welke gewoon zijn veel en lang te spreken, er nog minder tegen op zouden zien veel van het geduld der Vergadering te vragen, wanneer zij in een spreekgestoelte stonden, en dat anderen daardoor zouden worden afgeschrikt om, vooral als zij weinig te zeggen hadden, het woord te vragen. De last om aantekeningen, dagbladen, vlugschriften, boeken, vroegere jaargangen van het *Bijblad* mede te nemen naar de tribune achtte men eveneens een bezwaar tegen de proefneming. Doch vooral duchtte men, dat de *advijzen*, die de Grondwet wil, dat worden uitgebragt, op de tribune ontaarden zouden in redevoeringen en verhandelingen, die de Grondwet niet bedoelt.

Door enkelen werd hier nog bijgevoegd, dat blijkens de ervaring, in de parlementaire vergaderingen van andere landen opgedaan, de toon dáár het meest te wenschen overlaat, de beraadslaging dáár het meest een hartstogtelijk karakter vertoont, waar de redenaar op een tribune staat. Hierin ligt, meenden zij, voor anderen eene waarschuwing opgesloten.

Vervolgens wees men op het voorbeeld van België, waar in de Kamers eene tribune staat opgericht, die evenwel zelden of nooit gebruikt wordt, dan alleen voor het uitbrengen van verslagen. Wat meer zegt, het Engelsche Parlement kent de tribune niet.

Wordt ondanks deze bezwaren het doel, dat de voorstellers beoogen, bereikt? Zullen bewegelijkheid en gedruisch door de oprigting eener tribune afnemen?

Dezelfde meerderheid antwoordde hierop ontkennend, en meende zelfs, dat de leden zich scharen zouden om het spreekgestoelte, waardoor het hinderlijk praten der leden onderling in de onmiddellijke nabijheid der stenographen nog zoude toenemen.

Minder eenstemmigheid heerschte er over de vraag langs welken weg het in ieder geval loffelijk streven der Commissie beter kan worden verwezenlijkt.

Sommigen waren van oordeel, dat slechts eene zeer

gestrenge handhaving der orde aan alle ongerief een einde zou kunnen maken.

Eenige anderen verwachtten alleen heil van de ophoffing der stenographie; niet, omdat zij de moeilijke taak der stenographie gering achtten of het oog gesloten hielden voor de wezenlijke diensten door de ambtenaren der stenographie bewezen; maar omdat zij de overwegende voordeelen niet inzagen van een lijvig *Bijblad*, dat in den lande zeer weinig belangstelling wekt en van zeer geringe positive betekenis is. De ophoffing van het letterlijk verslag zou de sprekers van het lastige en tijdroovende werk der correctie bevrijden en het algemeen belang zou er niet door worden geschaad. Men kon de openbaarmaking van het verhandelde aan de dagbladen overlaten. Hiertegen werd echter door anderen ingebracht, dat blijkens de ondervinding de verslagen der pers in den regel veel te wenschen overlaten, hetgeen trouwens niemand verwonderen kan, die met de inrigting der zaal bekend is.

Meer instemming ontmoette het denkbeeld om de bank, thans ingenomen door de heeren WINTGENS en MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN tot gewone spreekplaats te bestemmen. Dàar staat de spreker in de nabijheid der stenographen en met het gezicht naar de verslaggevers der pers gekeerd. Zoo zouden althans sommige voordeelen der tribune verkregen worden, zonder de nadeelen aan haar verbonden.

Bij de minderheid vond het voorstel der Commissie een gunstig onthaal.

Sommigen waren er reeds daarom vóór gestemd, omdat het raadzaam schijnt eindelijk de proef eens te nemen met een plan, dat meer dan 25 jaren lang besproken en overwogen is, zonder dat men het uit de praktijk kent. Voldoet de proef niet, welnu, dan kan de zaak voor goed als afgedaan beschouwd worden.

Anderen verklaarden zich nu reeds met het oprigten eener tribune bepaaldelijk ingenomen. Zij verwachtten van de invoering minder beweging in de zaal, minder heen en weer loopen der leden van de eene zijde der zaal naar de andere, en dus betere kans om den spreker te verstaan, zoowel voor de Ministers als voor de leden en de stenographen. Het argument door de tegenstanders aan het voorbeeld van België ontleend, werd wederlegd met de opmerking, dat de acoustiek in de Belgische Kamer veel beter is dan bij ons.

Wederom andere leden waren van eene proefneming niet afkeerig, maar meenden toch te mogen vragen of minder beweging en meer gelegenheid tot luisteren niet ook bereikbaar waren door het plaatsen van een grooter aantal stoelen vóór de banken?

Onder de voorstanders der tribune waren er echter ook, die slechts dan eene gelukkige uitkomst van de proefneming konden verwachten, wanneer de zaal meer werd gedrapeerd. Door dit middel heeft men de acoustiek in gerechtszalen wel eens wezenlijk verbeterd.

Nog andere voorstanders zouden met de invoering van een spreekgestoelte tevens eene bepaling hebben willen aangenomen, dat het spreken slechts gedurende een zekeren tijd vergund is. Alleen door zulk een voorschrift zoude het debat aan lengte verliezen, maar aan degelijkheid winnen. Deze belemmering der vrijheid ontmoette echter krachtige tegenspraak.

Een derde gevoelen wenschte een spreekgestoelte, mits vrijheid werd gelaten aan iederen spreker om er al of niet gebruik van te maken.

§ 3. Doch, indien eene tribune wordt opgericht, waar zal hare plaats zijn?

Volgens sommigen zoude de proefneming alleen iets beteekenen, wanneer zij gepaard ging met eene amphitheatersgewijze plaatsing der banken.

Volgens anderen is de aangewezen plaats voor het spreekgestoelte de ruimte naast de commiesen-griffier.

Wederom anderen zouden van de invoering eener tribune een noodzakelijk gevolg achten, dat na de plegtige opening der Staten-Generaal door Z. M. den Koning, de troon uit de zaal verwijderd werd. Alleen wanneer de spreker zich bevond tegenover den Voorzitter en de stenographen zou de tribune aan het doel beantwoorden en dan alleen zoude ook het „Mijnheer de Voorzitter!” waarmede de

Voorstel van de Comm. voor de Stenographie uit de Tweede Kamer, tot wijziging van art. 47 van het Reglement van Orde.

spreker in navolging van het Engelsche voorbeeld gewoon is zijne rede aan te vangen, eenigen zin hebben.

§ 4. 1. Ten aanzien der ontworpen redactie werd in eene afdeeling in overweging gegeven om de tweede alinea aldus te lezen:

„Korte opmerkingen of mededeelingen kan men, van zijne gewone zitplaats, staande in het midden brengen.”

Deze redactie schijnt juist; de door de Commissie voorgestelde toch gewaagt van „staande opmerkingen”.

2. Moet niet uit eene stellige tijdsbepaling blijken wat het Reglement verstaat onder „korte opmerkingen of mededeelingen”? Is het anders zoo ondenkbaar, dat hij, die aanvankelijk, slechts „korte opmerkingen” in het midden te brengen had, eenmaal aan het woord, langer blijft spreken dan eerst in de bedoeling lag? Zou het niet goed zijn te bepalen, dat wie tien minuten of langer spreekt, spreken moet van de tribune, wie korter, van zijne plaats?

Zou, vroeg men ten slotte, de rapporteur der commissie voor de verzoekschriften het spreekgestoelte moeten beklimmen?

Vastgesteld 9 Maart 1876.

SANDBERG.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN.

VAN KERKWIJK.

DE RUITER ZYLKER.

[144. 3.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING van het
Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs
over het bovengenoemd voorstel van wet.

De Commissie voor de Stenographie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal meent zich ter beantwoording van het Voorloopig Verslag omtrent het onderzoek in de afdeelingen van haar voorstel tot tijdelijke wijziging van art. 47 van het Reglement van Orde, tot de volgende opmerkingen te kunnen bepalen.

§ 1. Het was der Commissie niet ontgaan, dat in de gewisselde stukken omtrent de herziening van het Reglement voor de stenographie, het plaatsen van eene tribune in de vergaderzaal was ter sprake gekomen: maar zij kan niet toegeven, dat daarin „het vóór en tegen” van de zaak uitvoerig besproken was.

In de Memorie van Toelichting, blz. 2, was er op gewezen, dat „zoo lang aan de stenographen in de vergaderzaal niet eene betere plaatsing wordt gegeven of zoo lang daarin niet het gebruik van een spreekgestoelte wordt ingevoerd, er genoegzame grond bestaat voor de klacht der stenographen, dat zij den spreker niet hebben kunnen volgen.”

Bij het bespreken van dit vraagstuk in het Voorloopig Verslag, § 4, werd alleen gezegd: „Bleef de meerderheid der Kamer daartegen gestemd, en liet de vergaderzaal eene amphi-theatersgewijze plaatsing der banken niet toe, dan waren toch andere middelen te beproeven, om de taak der stenographen gemakkelijker te maken.”

Beiderzijds was dus het onderwerp te dier gelegenheid slechts vlugtig aangeroerd: het gold toen geheel iets anders, en daarom werd toen het vraagstuk van een spreekgestoelte niet verder behandeld.

Sedert rezen er nieuwe klachten omtrent de opteekening van het gesprokene en daarom besloot de Commissie eene poging te doen om daarin te voorzien door te trachten het vraagstuk van het spreekgestoelte tot eene oplossing te brengen. Wel was de meening geuit, dat de meerderheid

der leden niet voor een spreekgestoelte gestemd was, maar daarvan was nooit het bewijs geleverd. Daarom scheen het noodig een bepaald voorstel te doen en een votum van de Kamer uit te lokken.

§ 2. Ook thans heeft de Commissie met belangstelling kennis genomen van de bedenkingen in de afdeelingen tegen haar voorstel in het midden gebragt; maar even als bij hare vroegere Memorie van Antwoord, meent zij zich van eene opzettelijke beantwoording dier bedenkingen te kunnen onthouden. Zij doet dat te eer, omdat de tegenkanting, die het voorstel heeft ondervonden, hoofdzakelijk gewekt werd door eene op vermoedens en veronderstellingen rustende vrees, waarvan de ongegrondheid evenmin als de gegrondheid kan worden bewezen, en waaromtrent de ondervinding alleen uitspraak schijnt te kunnen doen.

De Commissie rekent zich dan ook niet verantwoord, wanneer zij de Kamer niet in de gelegenheid stelt zich althans over de wenschelijkheid eener proefneming te verklaren. Die beslissing kan aan de openbare beraadslaging en stemming worden overgelaten.

§ 3. Het schijnt onmogelijk door eene stellige tijdsbepaling uit te maken, wat „korte opmerkingen of mededeelingen” zijn. Maar zou men hier niet mogen rekenen op de goede gezindheid der leden om mede te werken ten einde het Reglement van Orde te handhaven en tot eene waarheid te maken? Mogt het onverhoopt noodig zijn, dan zou eene uitnoodiging van den Voorzitter den spreker, die zich niet tot korte opmerkingen bepaalde, wel tot de orde terugbrengen.

Wat ten slotte de redactie betreft, wil de Commissie gaarne die, welke voor de tweede alinea van haar voorstel is aangegeven, als juist overnemen; de voorgestelde bepaling luidt dan:

„De leden spreken van de plaats, daartoe vóór het bureau der Kamer ingerigt.

„Korte opmerkingen of mededeelingen kan men, van zijne gewone zitplaats, staande in het midden brengen.”

's Gravenhage, 14 Maart 1876.

JONCKBLOET.

VAN ECK.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.

[144. 4.]

VERSLAG der Commissie van Rapporteurs over het
bovengenoemd voorstel van wet; uitgebragt in de
zitting van den 16den Maart 1876.

Na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord door de Commissie voor de Stenographie ingezonden op het Voorloopig Verslag over haar voorstel tot wijziging van art. 47 van het Reglement van Orde (spreekgestoelte), is de Commissie van Rapporteurs van gevoelen, dat door de wisseling der stukken de openbare beraadslaging over dit voorstel voldoende is voorbereid.

Vastgesteld 15 Maart 1876.

SANDBERG.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN.

VAN KERKWIJK.

DE RUITER ZYLKER.